

Sygn.akt III AUa 953/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2014r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Piotr Prusinowski (spr.)

Sędziowie: SA Bohdan Bieniek

SA Marek Szymanowski

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 grudnia 2014 r. w B.

sprawy z odwołania J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 kwietnia 2014 r. sygn. akt III U 118/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 953/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 grudnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w B. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.) odmówił J. S. prawa do wcześniejszej emerytury uznając, iż wnioskodawca nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł J. S. twierdząc, że poza okresem ustalonym w decyzji pracował przy środkach chemicznych. Wniósł o przesłuchanie świadka H. K. na powyższą okoliczność.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podkreślając, że wnioskodawca nie spełnia wszystkich warunków do przyznania żadanego przez siebie świadczenia.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2014 r. zmienił zaskarżoną decyzję. Sąd ten przyznał J. S. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od 1 września 2013 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że J. S. urodził się (...) W dniu 12 września 2013 r. złożył wniosek o przyznanie emerytury. Na datę złożenia wniosku miał zatem ukończone 60 lat. Bezsporne pozostawało, iż posiada on łącznie 25 lat okresów składkowych oraz okresów nieskładkowych. Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do odmiennych twierdzeń stron w zakresie okresu zatrudnienia odwołującego w warunkach szczególnych. Organ rentowy uznał wnioskodawcy okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 11 miesięcy i 5 dni z tytułu zatrudnienia w charakterze bielarza i merceryzatora w (...) Zakładach (...).

Sąd Okręgowy wskazał na art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i uznał, iż wnioskodawca spełnił warunki określone tym przepisem w zakresie wieku i stażu pracy. Odmowa natomiast przyznania emerytury podyktowana była między innymi nie uwzględnieniem przez ZUS okresów służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych. Sąd pierwszej instancji powołał treść art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej oraz przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ustalił, że wnioskodawca zatrudniony był w (...) Zakładach (...) od dnia 22 marca 1973 r. początkowo jako robotnik transportowy, a od dnia 01 lutego 1974 r. jako bielarz. Okresy pracy od 22 marca 1973 r. do 31 stycznia 1974 r., od 1 lutego 1974 r. do 8 stycznia 1975 r., od 3 stycznia 1977 r. do 30 kwietnia 1978 r. oraz od 8 lipca 1980 r. do 30 kwietnia 1992 r. zostały uznane przez organ rentowy jako okresy pracy w warunkach szczególnych. Przerwa w pracy od 09 stycznia 1975 r. do dnia 2 stycznia 1977 r. była spowodowana odbywaniem zasadniczej służby wojskowej. Po zakończeniu służby wojskowej J. S. zgłosił się do zakładu pracy w dniu 31 grudnia 1976 r., a zakład pracy wyznaczył do 3 stycznia 1977 r. termin do zgłoszenia się do pracy i powrotu na wcześniej zajmowane stanowisko bielarza. W tym dniu J. S. zgłosił się do pracy, o czym świadczy treść karty obiegowej. Na tym stanowisku pracował do dnia 30 kwietnia 1978 r. Następnie z dniem 8 lipca 1980 r. ponownie nawiązał stosunek pracy w tym samym zakładzie pracy i na tym samym stanowisku. Stosunek pracy ustał w dniu 30 kwietnia 1992 r. Sąd Okręgowy ustalił powyższe na podstawie dokumentów zgromadzonych zarówno w aktach osobowych jak i aktach organu rentowego. Odwołujący się w (...) Zakładach (...) przepracował łącznie 14 lat, 11 miesięcy i 5 dni w warunkach szczególnych, a prace przez niego wykonywane są wymienione w Wykazie A Dziale VII pkt 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r.

W ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy błędnie wyłączył okres zasadniczej służby wojskowej z okresu pracy w warunkach szczególnych. W tym zakresie Sąd pierwszej instancji podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 grudnia 2013 r. (II UK 217/13, LEX nr 1408683), zgodnie z którym pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany termin, zachowuje w okresie pełnienia służby wojskowej status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Sąd Okręgowy wskazał, iż w niniejszej sprawie znajdują zastosowanie również przepisy normujące służbę wojskową tj. ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP, obowiązująca w czasie odbywania zasadniczej służby wojskowej przez J. S. oraz przepisy wykonawcze do niej, w tym zwłaszcza rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin. Zgodnie z treścią art. 108 ust. 1 powołanej ustawy w brzmieniu obowiązującym w dacie odbywania służby przez odwołującego: czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby.

Sąd Okręgowy uznał, iż przy wliczeniu okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej jako okresu pracy w warunkach szczególnych odwołujący spełnił wszystkie przesłanki do nabycia emerytury o jakiej mowa w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a w szczególności posiada wymagany okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Odnosząc się do zeznań H. K. Sąd Okręgowy wskazał, że nie stanowią one przekonującego dowodu w zakresie dodatkowego okresu pracy wnioskodawcy.

Mając na uwadze treść art. 129 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, prawo do emerytury winno być zdaniem Sądu Okręgowego przyznane od dnia 1 września 2013 r., dlatego też na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd ten dokonał zmiany zaskarżonej decyzji.

Apelację od wyroku złożył organ rentowy.

Zaskarżając wyrok w całości, organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, poprzez błędną wykładnię i przyjęcie przez Sąd, że każdy okres zasadniczej służby wojskowej wlicza się do pracy w szczególnych warunkach i wobec tego J. S. udowodnił co najmniej 15 - letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach, uprawniający do przyznania emerytury w obniżonym wieku. W uzasadnieniu apelacji organ rentowy powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego podjętą w składzie 7 sędziów w dniu 16 października 2013 r. w sprawie II UZP 6/13, z której wynika – zdaniem organu rentowego - iż jedynie okresy zasadniczej służby wojskowej przypadające od 29 listopada 1967 r. do 31 grudnia 1974 r. podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach.

Wskazując na powyższe podstawy apelacji organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji ZUS, a w razie nieuwzględnienia tego wniosku o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie jest zasadna.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (wynoszący 25 lat dla mężczyzn).

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1, a więc 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Zgodnie z ustępem 2, dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości dla zdrowia oraz wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Zgodnie z ust. 4 powoływanego art. 32, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Zgodnie z powyższym, zastosowanie w niniejszej sprawie ma rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Według § 3 rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Przy czym, zgodnie z § 4 pkt 1, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Bezsporne w sprawie niniejszej jest, iż J. S. spełnił warunki określone wymienionymi przepisami w zakresie wymaganego wieku (osiągnął wiek 60 lat) i stażu pracy (udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych). Organ rentowy uznał ponadto, iż wnioskodawca udowodnił 14 lat, 11 miesięcy i 5 dni pracy w warunkach szczególnych. Istota sporu sprowadza się zaś do ustalenia, czy do okresu pracy w szczególnych warunkach można zaliczyć także okres od 9 stycznia 1975 r. do 2 stycznia 1977 r., kiedy wnioskodawca odbywał służbę wojskową.

Kwestia zaliczenia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach była niejednokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. W odpowiedzi na pytanie prawne odnoszące się do tego zagadnienia, skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego w dniu 16 października 2013 r., w sprawie o sygn. II UZP 6/13, podjął uchwałę, zgodnie z którą czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.). Organ rentowy wywodzi z powyższej uchwały wniosek, iż jedynie okresy zasadniczej służby wojskowej przypadające do 31 grudnia 1974 r. podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach. Stanowisko te należy jednak uznać za błędne. Uchwała SN rzeczywiście odnosi się do okresu przypadającego do końca 1974 r., nie można jednak pominąć, iż wskazany w niej zakres czasowy jest konsekwencją rozpatrywanego stanu faktycznego. Późniejsze orzecznictwo Sądu Najwyższego wyjaśnia, że zmiana ustawy z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP nie miała wpływu na postrzeganie omawianego zagadnienia.

W wyroku z dnia 11 lutego 2014 r. (sygn. II UK 293/13, LEX nr 1441189) Sąd ten wskazał, iż w powoływanej uchwale nie powiedziano, że po 31 grudnia 1974 r. zasadnicza służba wojskowa nie podlega wliczeniu do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Z uchwały nie wynika, że ma to być data graniczna w zaliczaniu zasadniczej służby wojskowej do pracy w szczególnych warunkach. Poprzestano w niej na analizie, że w odniesieniu do stanu faktycznego w sprawie, w której zadano pytanie prawne, czyli do okresu służby wojskowej w latach 1971-73, regulacja prawna nakazywała wliczenie jej do pracy w szczególnych warunkach. Sąd Najwyższy wskazał, iż z powołanej uchwały wynika, że w spornej kwestii decydują zasadniczo przepisy regulujące powszechny obowiązek obrony i to w nich należy poszukiwać odpowiedzi, co do zaliczenia służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach. W okresie odbywania zasadniczej służby wojskowej przez J. S., tj. w okresie od 9 stycznia 1975 r. do 2 stycznia 1977 r. obowiązywała ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP. Zgodnie z ówczesnym brzemieniem art. 108 ust. 1, czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Jak wskazał Sąd Najwyższy, zmiana wprowadzona ustawą z 26 czerwca 1974 r. przepisy wprowadzające Kodeks pracy – (Dz. U. Nr 24, poz. 142 z późn. zm.) nie była na tyle radykalna, aby zmienić obowiązujące poprzednio zasady zaliczania służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych. Powyższe stanowisko zostało potwierdzone również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r. (II UK 424/13, LEX nr 1466629), zgodnie z którym, jeżeli zostały spełnione przez pracownika warunki powrotu do poprzedniego zatrudnienia, zostaje zachowana tzw. ciągłość pracy, a okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby.

Bezsporne w sprawie niniejszej jest, że wnioskodawca spełnił warunki powrotu do poprzedniego zatrudnienia, określone w art. 106 ust. 1 w zw. z art. 108 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP. W myśl art. 106 ust. 1 tej ustawy, zakład pracy, który zatrudnił pracownika w dniu powołania do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej, jest obowiązany zatrudnić go na poprzednio zajmowanym stanowisku lub na stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszerogowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia. Niezachowanie tego terminu powoduje wygaśnięcie stosunku pracy, chyba że niezachowanie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika. Jak wynika z niekwestionowanych ustaleń Sądu Okręgowego, J. S. zgłosił się

do dotychczasowego pracodawcy w 30 - dniowym terminie od daty zakończenia służby oraz podjął pracę w terminie wskazanym przez zakład pracy.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Apelacyjny uznał, iż wnioskodawca spełnia przesłanki niezbędne do zaliczenia okresu odbywania służby wojskowej od dnia 9 stycznia 1975 r. do 2 stycznia 1977 r. do okresu pracy w szczególnych warunkach i tym samym został przez niego udowodniony okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dlatego też apelacja organu rentowego podlegała oddaleniu, o czym Sąd orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.